

JABALYA

Nieuwsbrief Stichting Groningen-Jabalya

Van de redactie

Voor u ligt het vijftiendertigste nummer van de nieuwsbrief. Een jubileum maar zonder reden tot feest. Zoals blijkt uit het verhaal van de delegatie o.l.v. van Agt die Gaza bezocht en tot de conclusie komt dat de blokkade ondanks een zogenaamde versoepeling nog steeds een ontwrichtende werking heeft op de samenleving in Gaza. Ook in de column van Lydia de Leeuw komt het beeld naar voren van een volk dat met veel moeite, maar ook vastberadenheid weet te overleven. Die vastberadenheid blijkt ook uit het verhaal van Fatma Mosa Eldaama een student aan het Naama College. Ook vastberaden zijn de mensen die zich hebben verdiept in de aanbesteding voor de regiotram waar een consortium meedoet dat ook betrokken is bij een Israelische tramlijn in bezet gebied. Verder hebben wij nieuws over onze contacten met Jabalya, is er een recensie van het boek Bidt Jeruzalem vrede toe en behandelt Rick Brouwer in zijn column de aanvraag van president Abbas voor volwaardig VN lidmaatschap van Palestina.

Van Agt na fact finding missie: “regering moet misère in Gaza onder ogen zien”

Een delegatie onder leiding van oud-premier Dries van Agt is op 10 oktober na een vijfdaags bezoek aan de bezette Gazastrook teruggekeerd in Nederland. De delegatie bezocht Gaza in het kader van een fact-finding missie van stichting The Rights Forum.

Aan de missie namen ook de oud-bewindslieden Laurens Jan Brinkhorst, Jan Pronk en Bert de Vries deel, alsmede de hoogleraren internationaal recht Liesbeth Zegveld en Marcel Brus. Het doel van de reis was het vaststellen van feiten en omstandigheden die ernstig inbreuk maken op de mensenrechten van de Gazanen, die schade toebrengen aan de humanitaire situatie en de economie in Gaza en die de vooruitzichten op een duurzame vrede tussen Israël en de Palestijnen bedreigen.

Van Agt: “Het is onvoorstelbaar wat we gezien en gehoord hebben. De ellende en uitzichtloosheid in Gaza is amper bekend in Nederland. Al helemaal niet in Den Haag. Het is hoog tijd dat de Nederlandse regering de misère in Gaza onder ogen ziet en passende politiek bedrijft, die een menswaardig bestaan van de Gazanen

bevordert.”

Na het bezoek aan Gaza heeft de delegatie in Cairo gesprekken gevoerd met Nabil Elaraby, Secretaris-Generaal van de Arabische Liga, de plaatsvervangende minister van Buitenlandse Zaken en presidentskandidaat Amr Moussa. De delegatie zal de definitieve bevindingen van haar fact-finding missie later bekend maken. Vooruitlopend daarop trekt zij de volgende conclusies:

1. De Israëlische blokkade van de Gazastrook dient onmiddellijk en volledig opgeheven te worden, zoals ook geëist door de Europese Unie. De blokkade is in strijd met het internationaal recht en veroorzaakt groot leed onder de Gazaanse burgerbevolking.

Vervolg op pg. 2

Vervolg van pg. 1

2. De blokkade en ander beleid van Israël ontwrichten doelbewust en permanent vitale sectoren van de Gazaanse samenleving en economie en bestendigen de totale afhankelijkheid van de Gazastrook van internationale humanitaire hulp. Ondanks de toezegging van Israël de blokkade te versoepelen, zijn de leefomstandigheden van de Gazaanse burgerbevolking onverminderd slecht.

3. De blokkade is de directe oorzaak voor het ontstaan van de 'tunneleconomie' aan de Egyptisch-Gazaanse grens. Deze tunneleconomie ondermijnt de reguliere economie en vergroot de sociale ongelijkheid in Gaza.

4. Als bezettende mogendheid van de Gazastrook schiet Israël ernstig tekort in het nakomen van zijn verplichtingen onder het humanitair oorlogsrecht en mensenrechtenverdragen. Er zijn aanwijzingen dat Israël probeert om zijn verantwoordelijkheid voor Gaza op Egypte af te schuiven.

5. De internationale gemeenschap dient met Hamas te praten. Hamas heeft feitelijk de macht in Gaza en zal bij de zoektocht naar een politieke oplossing betrokken moeten worden. Zolang contact met Hamas wordt geweigerd, is vrede onmogelijk.

6. De internationale gemeenschap dient het proces van nationale verzoening tussen Fatah en Hamas actief te ondersteunen. Pogingen van Israël om de territoriale fragmentatie en de politieke verdeeldheid van de Palestijnen te verergeren zijn onaanvaardbaar.

7. Wanneer het Israëlisch-Palestijnse conflict escaleert, heeft dat negatieve gevolgen voor de interne situatie en de stabiliteit in Arabische landen en bijgevolg voor Europa. Aanhoudende stagnatie in het Midden-Oosten vredesproces zal leiden tot verharding en geweld.

8. Doordat de VN onderdeel is van het Midden-Oosten Kwartet staat zij niet boven de partijen en is haar geloofwaardigheid in het geding. Deelname van de VN aan het Kwartet is een misstand. Door het extreme pro-Israël beleid van de VS en de passiviteit van de EU is het Kwartet niet effectief.

9. Door het eenzijdige Midden-Oosten beleid raakt Nederland in Europa steeds meer geïsoleerd. Indien Nederland Israël onvoorwaardelijk blijft steunen, ten koste van de rechten van de Palestijnen, kan dat de Nederlandse belangen in de Arabische wereld schaden.

The Rights Forum zet zich in voor een rechtvaardig Midden-Oosten beleid van Nederland en de Europese Unie en is eind 2009 door oud-premier Dries van Agt gelanceerd. Voor het volledige rapport van de missie naar Gaza zie http://www.rightsforum.org/media/doc/Conclusies_The_Rights_Forum_Missie_Gaza_2011.pdf

foto's (c) The Rights Forum

Oproep aan onze lezers

De redactie overweegt om de nieuwsbrief in de toekomst alleen nog digitaal uit te brengen. Bovendien willen wij u graag tussentijds op de hoogte houden van bijeenkomsten of andere actuele berichten. Daarom willen wij graag uw email adres ontvangen. Als u niets wilt missen van onze berichtgeving stuur dan uw email adres naar

info@ groningen-jabalya.com

Ter land, ter zee en ondergronds

Tijdens de kalmere perioden in de Gazastrook gaat het openbare leven, vooral binnen de steden zijn gangetje. Tot op zekere hoogte. Er zijn echter gebieden in de Gazastrook waar je onafhankelijk van relatieve kalmte altijd levensgevaar loopt. Iedere dag betreden vele mannen, vrouwen en kinderen deze gevarenczones, om hun families van inkomen te voorzien.

De meest zichtbare gevarenczone is het grensgebied tussen de Gazastrook en Israël. Daar heeft het Israëlische leger een zogenaamde 'bufferzone' gecreëerd, die tussen de 0,5 en 2 kilometer in de kuststrook reikt. Het gebied bestrijkt bijna eenderde van Gaza's landbouwgrond. Alles wat zich in die zone begeeft, wordt met scherp beschoten vanuit wachttorens die over de gehele lengte van de grens staan.

De term bufferzone doet voorkomen alsof militaire doeleinden of een veiligheidsoverweging aan dit 'shoot to kill' beleid ten grondslag liggen. De vele burgers (inclusief kinderen) die tijdens het werken op het land, verzamelen van schroot of doen van huishoudelijke bezigheden zijn verwond en gedood door het leger, illustreren een ander beeld. De landbouwgrond in het gehele gebied is met de grond gelijk gemaakt en duizenden mensen hebben hun woningen moeten verlaten vanwege de levensgevaarlijke omstandigheden en vernietiging van hun huizen en grond.

Enkele weken geleden bezocht ik één van de families die hun huis en grond achter heeft moeten laten. De vader van het gezin probeert af en toe nog op het land te werken, maar realiseert zich dat hij daarmee zijn leven riskeert. Hij zegt: „We hebben geen andere keus. Waar moeten we dan naartoe en waar moeten we van leven? Dit is onze grond”.

Een smokkeltunnel bijna 25 meter onder de grond

Het gezin woont nu op de benedenverdieping van een huis een eindje bij de bufferzone vandaan. Het heeft geen geld om de huur ervan te betalen nu hun landbouwgrond vrijwel ontgankelijk is geworden. De vader en dochters zien er slecht uit. Donkere wallen onder hun ogen, erg mager en afwezig. De moeder heeft de broek aan in huis en probeert het haar gasten zo goed en kwaad als het gaat naar de zin te maken. Aan de gastvrijheid wordt niet getornd. Na het eten van een warme maaltijd en drinken van (heel veel) thee vertelt de moeder wat meer over de gezondheid van de kinderen. Na alles wat ze aan beschietingen, dood en verderf in de bufferzone hebben

meegemaakt, hebben haar dochters psychische en lichamelijke klachten. De angst zit in haar kinderen en ze weet niet hoe ze die er ooit nog uitkrijgt.

De andere gevarenczone ligt in de viswateren van de Gazastrook, in dezelfde onbezorgde Mediterraanse zee als die van onze vakantiebestemmingen. Vissers uit de Gazastrook gooien er al sinds mensenheugenis hun netten uit. De afstand die vissers tegenwoordig vanaf het land kunnen afleggen totdat ze worden tegengehouden door de kogels, waterkanonnen, vernielingen en arrestaties van de Israëlische marine, wordt steeds kleiner.

De afgelopen decennia heeft Israël het overgrote deel van de Palestijnse territoriale wateren tot no-go area verklaard. Daarmee is het voor veel vissers onmogelijk geworden visvangsten binnen te halen. De beste en meeste vis bevindt zich namelijk in het 'verboden' gebied. Gaza's rijke historie in de visserij wordt langzaam tot een gesloten hoofdstuk verklaard. De ruim

achtduizend mannen die in de visindustrie werken ondervinden de grootste moeite om hun families van een inkomen te voorzien. De vissers op zee mogen al blij zijn als ze heelhuids en zonder schade aan de boten terug kunnen keren naar hun havens.

Mohammed el Najjar is één van de oude rotten in het vak. Wanneer ik hem ontmoet, zit hij in alle rust in een rieten hut in Rafah een visnet te

repareren. Enkele mannelijke familieleden liggen aan de andere kant van de hut een dutje te doen. Voor mijn gevoel loop ik een onbezorgd tafereel binnen, met het geluid van de zee op de achtergrond. Maar zoals vaker hier in de Gazastrook komen na enkele minuten praten grimmige verhalen van een weerbarstige realiteit naar boven.

Mohammed vaart niet meer. Zijn boot en materieel zijn tijdens het vissen geconfisqueerd door de Israëlische marine en liggen al maanden in de Israëlische haven Ashdod. Zijn twee zoons hebben nog wel een boot

**Mohammed el Najjar
een visser in Rafah**

waarop ze mee kunnen varen om te vissen, maar hij is erg bezorgd over ze. Ze lopen het risico gearresteerd of aangevallen te worden, zelfs wanneer ze in de door Israël aangewezen watergrenzen blijven. Met Mohammed en zijn familie zijn nog vijftien duizend andere Palestijnen direct de dupe van ingeperkte viswateren.

Tenslotte: de donkere, stoffige smokkeltunnels ten zuiden van Rafah. Die zijn als paddestoelen uit de grond geschoten sinds de afsluiting van de Gazastrook voor grote tekorten zorgt. De tunnels zorgen voornamelijk voor de toevoer van bouwmaterialen en etenswaren die door Israël niet of onvoldoende binnengelaten worden.

Wanneer een collega en ik door het gebied van de tunnelingangen (ten zuiden van Rafah) binnengaan worden we soms met argwaan tegemoet getreden en soms hartelijk verwelkomd. Bij een aantal tunnels reageren de mannen enigszins vijandig en nerveus. Enkele sjouwers zeggen dat een dag na het bezoek van buitenlandse journalisten vlakbij hun tunnel bombardementen werden uitgevoerd door de Israëlische luchtmacht. Sindsdien vertrouwen ze niemand meer en staan ze niet toe dat er gefotografeerd wordt.

Het zijn niet alleen de Israëlische luchtaanvallen die voor doden en gewonden zorgen. Ook instortingsgevaar en sporadische maatregelen van de Egyptische autoriteiten dragen bij aan de risico's.

Het enige voordeel van het werken in de tunnels, is dat je er even kunt ontsnappen aan de zomerhitte. Daar probeerden enkele smokkelaars dan ook zoveel mogelijk grappen uit te halen toen ik ze vroeg naar hun ondergrondse leven. Met humor kom je een heel eind. Tussen de hondervijfig en achthonderd meter om precies te zijn. Dat is de lengte van de smokkeltunnels tussen de Gazastrook en Egypte. De tunnels voor zwaar materiaal, zoals cement en stenen, bevinden zich op zo'n 24,5 meter diepte.

Zodra ik in een takelift enkele meters was afgedaald begonnen mijn longen zich al te verzetten tegen het stof. Daar hebben we weer zo'n buitenlandse softie, zullen die mannen in die tunnel gedacht hebben toen ze mij hoorden hoesten en proesten. Ook al lag het antwoord voor de hand, toch vroeg ik de smokkelaars hoe ze zich over de risico's heen zetten; wat maakt dat ze iedere dag weer die tunnel weer in durven gaan? Een man die bezig was frisdrank naar boven te takelen antwoordde zonder aarzelen: „Ik sterf liever tijdens m'n werk dan dat ik om kom van de honger”. Dat de geldnood hoog is onder deze mannen blijkt wel uit het loon wat ze ontvangen: voor een week werken (12 uur per dag) ontvangen ze ongeveer 140 dollar. En daar moeten veel monden van gevoed worden. Je eten of je leven, daar komt het op neer in deze krimpde kuststrook.

Lydia de Leeuw

Zij is een criminologe gespecialiseerd in mensenrechten, conflict en state-corporate crime. Zij werkt momenteel bij een mensenrechtenorganisatie in de Gazastrook. Daarnaast schrijft ze als freelancer over de situatie in de Gazastrook. Kijk voor meer verhalen op haar blog <http://asecondglance.wordpress.com/>

**Wat ooit landbouwgrond was
is nu een lege bufferzone**

Contacten met Jabalya hernieuwd

In de vorige Nieuwsbrief berichtten we er al over: het door de gemeente Groningen gefinancierde jeugdcentrum is momenteel in gebruik als school. Het nieuwe gemeentebestuur van Jabalya heeft het gebouw verhuurd aan een particuliere onderwijsinstelling, het Namaa' College.

We schreven al over onze gemengde gevoelens erbij: enerzijds betreuren we het als stichtingsbestuur dat het gebouw niet meer als jeugdcentrum gebruikt wordt; anderzijds beseffen we dat geldgebrek bij de gemeente Jabalya zorgde voor onderbenutting van de capaciteit van het centrum en dat de "oplossing" die het gemeentebestuur gekozen heeft er in elk geval voor zorgt dat het gebouw optimaal gebruikt wordt zonder dat de gemeentefinanciën belast worden. Ook onderhoud en inrichting van het gebouw is zo beter mogelijk.

Op basis van de eerste informatie die we kregen gingen we ervan uit dat het Namaa' College een soort Hogeschool was. Inmiddels hebben we regelmatig contact met het bestuur van het Namaa' College gehad. Daarbij is duidelijk geworden dat het meer om een ROC gaat. Elders in deze Nieuwsbrief komt één van de studentes van het Namaa' College aan het woord. Deze school biedt opleidingen aan aan zowel mannelijke als vrouwelijke studenten, en dat is op zijn minst opmerkelijk in de door Hamas gedomineerde Gazastrook.

Door onze contacten is het mogelijk dat studenten af en toe iets voor onze Nieuwsbrief kunnen schrijven over hun dagelijks leven, zoals Fatma elders in deze Nieuwsbrief doet. Maar door deze contacten hebben we ook begrepen dat het onderwijs nog erg in ontwikkeling is en dat het bestuur van de school op zoek is naar des-

kundige buitenlandse adviezen bij de curriculumontwikkeling. Eén van de bestuursleden heeft zijn opleiding voltooid aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam en heeft ook zijn oude docenten om raad gevraagd. Daarbij is voorzien in een bezoek van een delegatie van het bestuur aan Nederland om zich her en der te oriënteren. Het leek ons als bestuur van Groningen-Jabalya een uitgelezen gelegenheid om hen dan ook naar Groningen uit te nodigen om in gesprekken meer informatie te krijgen over het huidige gebruik van "ons" centrum. De afspraken zijn in principe gemaakt maar we moeten afwachten of de Nederlandse regering bereid is de delegatie toestemming te geven ons land te bezoeken.

Ook met het gemeentebestuur van Jabalya heeft het Stichtingsbestuur de contacten aangehaald. De "Egyptische lente" schept nieuwe mogelijkheden en nieuwe kansen voor herstel van persoonlijke uitwisseling. Graag zouden wij komend jaar weer met een delegatie een bezoek aan Jabalya brengen waarbij wij willen onderzoeken of en met welke maatschappelijke groeperingen valt samen te werken. Maar wij weten dat wij dat alleen kunnen doen als er een goede verstandhouding met het gemeentebestuur aldaar bestaat.

Na jaren van moeizame communicatie met Jabalya lijkt er een kentering mogelijk.

Bert Giskes

Mijn leven

Via onze contacten op het namaa College hebben wij een student gevraagd iets te schrijven over zijn of haar dagelijks leven. Wij kregen een reactie van Fatma Mosa Eldaama. Zij heeft aan het Namaa College een diploma gehaald in de elektronische massa media.

'Ik woon met mijn familie in een bescheiden huis in Jabalya. Ik heb tien broers en zusters waarvan acht al getrouwd zijn en kinderen hebben. Ik vind sociale relaties heel belangrijk. Ik heb een aantal hele goede vrienden waar ik veel contact mee onderhoud en ook vaak op bezoek ga.

In mijn vrije tijd lees ik boeken over uiteenlopende onderwerpen zowel op gebied van wetenschap en cultuur, maar ook boeken voor ontspanning. Het internet gebruik ik om mijn kennis op verschillende gebieden verder te vergroten. Andere hobbies zijn zwemmen, schrijven en fotograferen. Ook volg ik het lokale en internationale nieuws met speciale belangstelling voor economische en medi-

sche onderwerpen. Waar ik veel belang aan hecht is het ontwikkelen van mijn persoonlijkheid en mijn mentale gezondheid. Ik moet toegeven dat de oorlog in 2008 de ergste ervaring tot dan toe in mijn leven is geweest. Ik heb nog steeds heel veel angst over wat ik toen gezien heb. Eenentwintig dagen lang continu verwoesting en bombardementen, maar ik heb het overleefd en het heeft mij sterker gemaakt. Ik ben zeer vastbesloten om door te gaan en mijn doelen te bereiken zoals zo ver mogelijk komen in mijn opleiding en op die manier mijn bijdrage te leveren aan het verhogen van de levensstandaard van mijn land.'

Fatma Mosa Eldaama

Bidt Jeruzalem vrede toe.

In de zomer van dit jaar verscheen dit boek. De samenstellers maakten in mei 2010 een reis door Israël en de Palestijnse gebieden. De groep bestond uit leden van verschillende christelijke kerken in Nederland, en de reis werd georganiseerd door Vrienden van Sabeel in Nederland en Sabeel Jeruzalem. Sabeel Jeruzalem is het oecumenisch centrum voor bevrijdingstheologie, dat werkt voor gerechtigheid, vrede en verzoening in Palestina - Israël.

Het doel van de samenstellers van het boek is betrouwbare informanten te zijn, betrouwbaar de gesprekken weer te geven die ze met verschillende mensen en organisaties hebben gevoerd, zowel Joodse als Palestijnse mensen die leven in een conflictsituatie.

Inhoud

Het boek bestaat uit drie delen. In deel een, zo'n 35 pagina's, wordt het kader van de ontmoetingen beschreven. Tien pagina's hiervan zijn feiten en cijfers van een briefing bij OCHA, een VN-organisatie die volgens de tekst "nauwgezet onpartijdig onderzoek doet naar wat de menswaardige levensomstandigheden van de Palestijnen in de bezette gebieden bevordert of schaadt". Hier wordt ruim een pagina besteed aan de Gaza-strook. De delegatie heeft geen bezoek gebracht aan de Gaza-strook, dus de titel "de" Palestijnse gebieden is een beetje royaal.

Deel twee, een dikke honderd pagina's, bestaat uit de verslagen van de bezoeken en gesprekken, waaronder ook een bezoek aan een Palestijns dorp in Israël dat er niet meer is, door Israël volledig verwoest op 16 mei 1948, zodat de gevluchte inwoners terugkeer onmogelijk werd gemaakt. Een van de honderden destijds vernielde dorpen. Het – voor de Palestijnse vluchtelingen niet gerealiseerde – Recht op Terugkeer wordt benoemd en gespiegeld aan de Wet op Terugkeer naar Israël voor alleen op de wereld, die kunnen aantonen Joods te zijn.

In deel een en twee komen twee intermezzo's voor, die theologisch reflecteren op het bijbelboek Jozua, en of dat al dan niet de judaisering van Palestina en het veroveren van het beloofde land legitimeert.

In deel drie, achtergronden van de ontmoetingen, geven de samenstellers van het boek aan dat ze aan het denken zijn gezet, en waarover die reflecties gaan. Het is "een poging tot analyse, historisch, de rol van religie betreffend, en psychologisch". Verhalen en getuigenissen uit heilige geschriften. Een hoofdstuk over het Zionisme en een hoofdstuk over de visie van de Palestijnse christenen: het Palestijnse Kairos Document. Er is een intermezzo over "kijken met de genderbril".

In het boek ook aandacht voor een bijgewoonde sabbatsviering en een viering van Soemoed,. Dit Arabische woord betekent: standvastigheid, onverzettelijkheid. (En voor wie dit niet weet, Soemoed is ook de naam voor het goed gedocumenteerde en informatieve blad van het Nederlandse Palestina Komitee. FS)

Het boek bevat een lijst van gebruikte literatuur, een overzicht van wat er verder aan boeken te lezen is;

noemt een aantal romans, en tijdschriften (waarbij Soemoed ontbreekt) en geeft adressen van een aantal internet-sites.

Reactie

De schrijfgroep heeft toegewijd en integer verder gewerkt met de informatie die ze tijdens de reis hebben opgedaan. Het middendeel van het boek, het reisverslag, de verslagen van de gesprekken, zijn heel interessant voor wie niet de kans heeft zelf zo'n reis te maken. Je maakt kennis met een scala aan Joodse en Palestijnse organisaties en meningen. Er is een bezoek gebracht aan Trees Kosterman en haar Palestijnse echtgenoot Ali Zbidat in hun Palestijnse dorp in Israël. Beiden heb ik al eens in Groningen ontmoet. Grappig genoeg maakt dat het verslag niet minder interessant. Het lijkt op een bekende zien, op de tv...

Het reflectieve deel van het boek was voor mij schokkender. Ik had, als ongelovige, verwacht dat Nederlandse christenen, met uitzondering van de zionistische christenen, het primaat van internationaal recht zouden erkennen boven de rechtsgeldigheid van het geloof. Mevrouw Riet Bons-Storm is emerita hoogleraar Vrouwenstudies en Pastoraat. Zij geeft aan een zogenoemde contextuele benadering van heilige teksten voor te staan, en niet te kiezen voor een letterlijk opgeschreven woord, door God geïnspireerd en geldig voor alle plaatsen en tijden. Maar, stelt zij, "ook in niet-fundamentalistische visies komt aan Joden het recht toe in het land te wonen. Maar daarbij komt dat ook de vreemdelingen mensen zijn, die door God bemind worden en hetzelfde recht hebben om in het land te wonen". Mijn commentaar: Dat tref je dan, als wettige Palestijnse eigenaar van huis en grond. Je hebt "ook" rechten, net als degenen die maar 7% van het land Palestina gekocht hebben, de rest "gekregen" van de internationale gemeenschap of veroverd en gestolen, dan wel bezet..

Ik kan het niet beoordelen, misschien helpt het lezen van dit boek sommige Christenen om meer te weten en te begrijpen van een situatie van de Palestijnen. Voor niet-gelovigen geeft het een interessante inblik in de christelijke denkwijze.

Ook het "psychologische" reflecteren is interessant, maar voor mij deels vreemd. De behoefte van een individu aan een veilige plek waar je jezelf kunt zijn, wordt gelijkgesteld met de behoefte van een volk.

N.a.v. het Kairos-document wordt geconstateerd dat de Raad van Kerken de oproep van de Palestijnse

Christenen voor de vreedzame middelen van desinvestering, boycot en het handhaven van sancties (tegen Israël) niet ondersteunt. De stap van theologische en ethische overwegingen naar politieke actie is voor veel mensen te groot. Na het verschijnen van dit boek is er in Nederland een conferentie aan het Palestijnse Kairos-document gewijd; verslagen zijn o.a. te lezen op de weblogs van Anja Meulenbelt en Abu Pessoptimist.

In 2008 verscheen onder dezelfde redactie, bij dezelfde uitgever, het boek *Vertel onze verhalen* verder. Ontmoetingen met Joodse en Palestijnse vrouwen. Dit boek heb ik bij Openbare Bibliotheek in Groningen geleend, en daarna gelezen. Ook bij uitgeverij Narratio De nakba. Verhalen over een ramp die niet voorbij gaat, van Freek van der Veen en Marijke Egelie-Smulders uit 2009. Dit boek heb ik nog niet kunnen bemachtigen. Ik noem beide boeken, omdat in deze nieuwsbrief over deze boeken waarschijnlijk geen recensie meer zal ver-

schijnen, terwijl we het wel van belang vinden Nederlandstalige boeken over Israël - Palestina onder de aandacht te brengen.

Conclusie:

Voor christenen en niet-christenen een lezenswaardig boek. Sommige leden van de werkgroep zijn bereid een lezing te houden over het boek, of een onderdeel ervan. Ik hoop dat veel kerken en andere organisaties hier gebruik van zullen maken.

Fennie Stavast

Bidt Jeruzalem vrede toe. Ondertitel: Ontmoetingen, achtergronden en reflecties in Israël en de Palestijnse gebieden. Redactie: Riet Bons-Storm. 224 pagina's. Met een aantal foto's. Uitgever: theologische uitgeverij Narratio. Levering alleen via christelijke boekhandels

---

De Regiotram: in Groningen en Jeruzalem

De discussies rond de Regiotram gingen tot nu toe voor het overgrote deel over kosten en baten van het project. Inmiddels hebben de meeste Groningers zich wel een mening gevormd over de vraag of de tram er moet komen en uiteindelijk bleek dat in de Gemeenteraad een meerderheid was te vinden, net als in de Provincie.

Dat de tram er komt, is dus eindelijk een feit geworden, maar daarmee is de discussie nog niet voorbij. De aanbestedingsprocedure is in gang gezet en er doen drie consortia mee, te weten Poort in Groningen, Tram Team en HeijmansMacquarie. Een van deze drie zal uiteindelijk de tram gaan aanleggen en exploiteren, Bureau Regiotram neemt de beslissing.

Het consortium Poort in Groningen bestaat onder andere uit Connexxion en Alstom. Deze twee bedrijven zijn wereldwijd actief (Connexxion via moederbedrijf Transdev-Veolia), waaronder in bezet Palestijns gebied.

Het toeval wil namelijk, dat ook daar in de afgelopen jaren een tram gebouwd is en dat Veolia (via een warrige bedrijfsconstructie mede-eigenaar van Connexxion) en Alstom ook daar de uitvoerende bedrijven zijn. Deze tram - de Jerusalem Light Rail (JLR) - verbindt West Jeruzalem met de Israëlische koloniën in het noordoosten, op bezet Palestijns gebied. Nu is het natuurlijk nuttig om in een grote stad als Jeruzalem een tram aan te leggen, omdat dit de doorstroom van het verkeer bevordert en minder vervuילend is voor de omgeving. De JLR is echter duidelijk bedoeld voor Joodse kolonisten die tussen de nederzettingen en West Jeruzalem heen en weer reizen. Deze tram is daarmee in strijd met internationaal recht, omdat het de illegale bezetting van Palestijns gebied door Israël in stand houdt. De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties heeft dit project dan ook scherp veroordeeld in een resolutie, en geconcludeerd dat de JLR in strijd is met internationaal recht en de mensenrechten. Bedrijven die hieraan meewerken, zijn zich weldegelijk bewust van deze resolutie en

dragen daarmee medeverantwoordelijkheid voor de schending van internationaal en humanitair recht.

Met onze goede bedoelingen om Groningen toekomstbestendig en milieuvriendelijker te maken, dreigen we nu bedrijven te steunen die mensenrechten - en daarmee onze waarden - grof schenden. Dat het zo ver heeft kunnen komen, ligt eraan dat Bureau Regiotram geen advies heeft gevraagd aan de Commissie Bibob. Dit is de commissie die de integriteit van bedrijven beoordeelt, voordat een overheidsinstantie hen een opdracht geeft. Dit gaat meestal over fraude, maar kan ook gelden voor schendingen van andere regels. Als er wel om advies was gevraagd, wat verplicht is, was dit advies waarschijnlijk negatief geweest. Dan was het consortium niet toegelaten tot de verdere procedure. Nu Poort in Groningen deelneemt aan de procedure, is het vreemd genoeg juridisch erg lastig geworden om ze eruit te zetten met als reden dat de bedrijven zich elders in de wereld misdragen. Het gevolg zou ongetwijfeld een rechtszaak zijn, waarvan de uitkomst niet gewis is. Een mogelijk alternatief is om alsnog een Bibob advies te vragen, en dat te gebruiken als onderbouwing. Beide wegen verdienen geen schoonheidsprijs, maar het alternatief is nog veel erger. Multinationals moeten inzien dat ook zij zich moeten houden aan internationaal en humanitair recht. Dat zal natuurlijk nooit gebeuren, als er geen consequenties verbonden zijn aan schending van dat recht. Daarom hebben overheden de verantwoordelijkheid om niet alleen naar het prijskaartje te kijken, maar ook naar de verdere gedragingen van bedrijven.

Wouter Samwel

Palestina bij de Verenigde Naties

Afgelopen maand heeft Mahmoud Abbas, president van de Palestijnse Autoriteit, de historische stap gezet om Palestina -in elk geval op papier- erkend te krijgen. Vrijdag 23 september 2011 gaat de geschiedenisboeken in als de dag waarop de Palestijnen zich voldoende gesterkt voelden om het VN-lidmaatschap aan te vragen. En terecht, want Abbas kreeg na zijn toespraak een staande ovatie van het overgrote meerderheid van de Algemene Vergadering. Maar hoe gaat het nu verder?

De lidmaatschapsaanvraag ligt nu bij de VN Veiligheidsraad die het verzoek eerst moet goedkeuren. Ondanks de steun van tenminste negen leden van de raad is dit problematisch vanwege het reeds aangekondigde Amerikaanse veto. Barack Obama heeft bij Mahmoud Abbas erop aangedrongen om af te zien van de lidmaatschapsprocedure om zo een pijnlijk Amerikaans veto te voorkomen. Twaalf jaar lang heeft de VS voorkomen dat de Palestijnen unilateraal hun eigen staat uitroepen. Het Amerikaanse veto wordt dan ook gezien als een zekerheid. Waarom zet de Palestijnse Autoriteit toch door?

Ten eerste is het niet onwaarschijnlijk dat het lidmaatschapscomité, welke aanbevelingen doet aan de Veiligheidsraad, de Palestijnse zaak gewoon steunt. De landen die deel uitmaken van dit comité hebben in deze rol namelijk geen vetorecht. Hoewel een positieve aanbeveling geen enkele praktische betekenis heeft als dit niet door de Veiligheidsraad wordt overgenomen, zal het door Abbas toch gezien worden als een politieke overwinning voor de Palestijnen. Volgens de laatste berichten zal er op 11 november gestemd worden in de Veiligheidsraad.

Ten tweede maakt de Palestijnse gang naar de VN mooi duidelijk wat het verschil is tussen de mooie woorden (zoals de wens van Europa en de VS om te komen tot een twee-staten oplossing) en de onwil om hieraan steun te verlenen nu er eindelijk een stap in de juiste richting is gezet. Het ideaal is om een Palestijnse staat in het leven te roepen op basis van een vredesakkoord met Israël, maar het constant traineren en ondermijnen van de onderhandelingen door Israël (zoals het niet verlengen van de bouwstop) maakt de unilaterale actie in de ogen van Abbas noodzakelijk. Het is tijd dat Israël en Palestina onderhandelen als gelijken.

Afgezien van de contextuele ontwikkelingen; de Arabische lente en de harde opstelling van de Israelische regering, stond het VN lidmaatschap ook al een tijdje op de agenda. Er is door de Palestijnse Autoriteit gewerkt aan het opzetten en versterken van overheidsinstellingen gericht op effectief bestuur, de rechtsstaat en andere publieke diensten. Een VN rapport opgesteld in april dit jaar spreekt over september 2011 als haalbare streefdatum voor Palestijns zelfbestuur. Het Midden Oosten kwartet (VN, VS, EU en Rusland) steunde het plan, net als de belangrijkste financiële instellingen, het International Monetary Fonds en de Wereldbank.

Dat de Palestijnse gang naar de VN niet uit de lucht komt vallen is duidelijk. Desalniettemin maakt Abbas zichzelf niet populair bij Obama en Netanyahu. Dit is slechts een kleine prijs als je bedenkt dat Abbas onder de Palestijnen wel goede zaken doet. Het geeft de Palestijnse Autoriteit weer bestaansrecht en als klap op de vuurpijl komt Israël internationaal steeds geïsoleerder te staan. The time is right. Het is te hopen dat Hamas dat ook inziet en dus alsnog medewerking verleent aan Abbas om een internationaal erkende staat te smeden.

Rick Brouwer

Ja , ik wil op de hoogte blijven van het Jabalya-project

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....

Email: .....

**Opsturen aan St. Groningen-Jabalya, Coehoornsingel 87
9711 BR Groningen**

Colofon

Redactie Bert Giskes, Pieter van Niekerken en Rick Brouwer.

Met **medewerking** van Lydia de Leeuw, Wouter Samwel, Fatma Mosa Eldaama en Fennie Stavast.

Ontwerp en lay-out: Harm van der Veen

De stichting is telefonisch te bereiken:
Bert Giskes Tel 050 - 5421370

Postadres:
Coehoornsingel 87, 9711 BR Groningen

Email: jabalya@hotmail.com

Internet: WWW.GRONINGEN-JABALYA.COM